

לכא ע"ה
ע"ה ע"ה

ד'ת"ן ד'ת"ן ד'ת"ן

ע"ה ע"ה ע"ה ע"ה

ע"ה ע"ה ע"ה ע"ה

ע"ה ע"ה ע"ה ע"ה

ע"ה ע"ה ע"ה ע"ה

ע"ה ע"ה ע"ה ע"ה

ע"ה ע"ה ע"ה ע"ה

ע"ה ע"ה ע"ה ע"ה

יב (כא) י"ב בשר (כב) ששהה ג' ימים מעת לעת בלא מליחה (כג) נתייבש דמו בתוכו ולא יצא עוד ע"י מליחה מ"מ ואין לאכלו (מ"ג) מבושל ג' אלא צלי (מ"ד) (כ"ד) ואתר שצלאו נ"א (כ"ה) לא (מ"ו) יבשלנו

(ל"ב) [ג] ואם בישלו מותר נב (ואין להסחוט כ"ו) נצר ג' ימים בלא מליחה- (מ"ד) דחיישין (כ"ז) שחם יבשלו (כ"י) בשם ספקי מכל"י סימן ק"ה):

ע"ה ע"ה ע"ה ע"ה

יג (ל"ג) נג [נא] י"א ואם (כ"ח) שרו אותו כמים תוך הג' ימים- יכול להשהותו עוד (כ"ט) שלשה ימים אחרים (ל"ד) נד [נב] (ל"ו) פרות (מ"ה) חצי שעה (אג"ו) (נג) [כ"ג] שחמלה וספק אם נמלח תוך ג' מומח) (נא"ר):

ע"ה ע"ה ע"ה ע"ה

(כ"ח) שרו אותו כמים. עיין במנחת יעקב כלל ד' אות ה' שכתב בשם חמי הגאון מה"ר שמעון ז"ל באוריים שלימים שהורחו תוך שלשה ימים בערוך שלימים עם העור, והורה להפשיט העור של אורח ולבשלה, והשאר יצלה, והרחת העור לא שייכא לבשר. והוא ז"ל כתב על זה דבשבת דף ק"ח [ע"א] משמע דעור אית ביה נקבים, ועולה ג"כ לבשר, ע"ש. *ולענין צ"ע, דהרי בתשובת

נדע ביהודה תניינא חלק י"ד סימן י"ב כתב לגבי הא דעור מגין, דאין הנוצה עקב העור מעבר לעבר, אלא לענין תפילין שצריך עיבוד ולגרוח הרכה מצד פנימי והנשאר לאחר הגרירה אית ביה ניקבי, ע"ש, ואם כן הכא כיון דאין העור מנוקב מעבר לעבר אין ההדחה מועיל לבשר. איברא דדברי הנודע ביהודה צריכים לי עיין, דהרי בחולין דף ק"ט [ע"ב] מבואר דנימא לחוליה מחלחל מעבר לעבר, כמו שפירש רש"י שם ד"ה לחוליה מחלחל, ומכל שכן בעור עוף. שוב ראיתי בתשובה הנ"ל חלק א"ר"ח סוף סימן כ"ז שכתב אם שרו אורחות שלמים שלא נפתחו כלל אם יועיל תוך שלשה ימים, דעתי להקל, ואף שביארוני במקום אחר דהנקבים שבעור אינם שולטים מעבר לעבר, מכל מקום נותרך מעבר לעבר ע"י שריית המים, ומותר אח"כ ע"י מליחה. וכן אם שטף מים בשפע ושפסף וקטב כידיו ג"כ מותר כל הבשר, רק האיברים פנימים צריכים צלי, ובדיעבד לצורך גדול אפילו לא שרו רק שטף עליהם מים, ע"ש. *ועיין בתשובת חתם סופר חלק ששי סימן ס"א שכתב על דבר עופות בנוצות, שהורה אחר שצריך להסיר הנוצות לפני שרייתן קודם מליחה, יפה הורה, ולא דמי לטלפי רגלי הבהמה כו', ואם עבר ושראם בנוצותם ואח"כ שהו ולא נמלחו שלשה ימים מעת לעת משעת שחיטה, אם היו מונחים בכלי מים או אפילו בחל שוטף וראשי העופות היו למעלה באופן שכולת הנהר עבר על גבי ראשן, נראה לי פשוט שהנוצות עכבו מלהכניס המים לגופם ונאסרו מפני חומרת הגאונים, שהרי אפילו להקל כתב הרשב"א ז"ל דאם נמלגו ברוחצין כו', וכמו שכתוב גם בשו"ע סימן ס"ח סעיף י'. אמנם אם היו בשכולת הנהר ועברו המים במקום רגלי העוף יש להסתפק ולומר שמועיל, שאי אפשר שלא ישפכו המים בין הנוצות ונגעו אל גוף העופות, ונתרך הבשר ע"י המים. ולדינא צריך תלמוד גם כזה, עכ"ד ע"ש. ועיין פרי מגדים בשפת דעת סי"ק נ"ג שכתב דאם היה הבשר מלא קרח ושראו תוך שלשה ימים יש לאסור אף דיעבד, כי ידוע שהשריה תוך שלשה ימים הוא לרכך, ובזמן שהוא נקשר כאבן קשה הוא ואין פועל השריה כלום, וכן במי פירות אפשר להחמיר, עיין שם:

ע"ה ע"ה ע"ה ע"ה

(ח) קרח. כתב מהר"ל, נצר שנקרש אסור למלחו עד שירפה אותו כמו שזה נחמלה. ואם נמלח ואח"כ נקרש קודם ששהה שיעור מליחה, אם נפטר אח"כ קודם למלחו פעם אחרת ולהשהותו שיעור מליחה, ואם לא מלחו פעם אחרת ושהה שיעור מליחה אחר ההפטר ונמלח מותר נדיעבד, [ש"ך ס"ק י"א]. ואם לאו אסור, דעת הקרישה לא מצטרף. רש"ל. וכתב פרי חדש [ס"ק י"א] אבל אם נשתהה זמן (מהרי"פ) [מה רפ"י] קודם התחלת הקרישה, אע"פ שלא שהה אחר ההפטר כשיעור מליחה, כיון שנשתהה שיעור מליחה בהפטר ראשון ושני, אע"פ שנקרש בנתיים מצטרפין, ע"ש. כתב מנחת יעקב בתשובה [סוף ספר מורם מטאמ] סימן י"ד, בשר ששרה אותו במים ונקרש הבשר תיכף עם המים ונעשה קרח ושהה עם הקרח כמה ימים בלי מליחה,

העלה דאם שהה שלשה ימים בתוך הקרח דיש לאסור הבשר לבישול ממה נפשך, אי חשבינן הקרח כמים א"כ הוי כבשר ששהה כמים מעת לעת שמבליע הדרם, ואם לא חשיב הקרח כמים א"כ הוי כבשר ששהה שלשה ימים בלא הדחה. אבל לצלי מותר בכל ענין, ע"ש שהוכיח דקרח לא חשיב כמים. כתב ב"ח י" מה שנהגין לשרות בכלי שקורין פענדי"ל או קעסל"י, לא יפה עושים, אלא אם כן רוצה אחר כך להכשירו. ופ"ה חדש ס"ק ח' כתב דאין לבטל המנהג, וכן כתוב בחידושי הרשב"א [מולין ק], א ד"ה וכן כל כלי שדרכו של אדם להדיחו קודם שישתמש בו אין נמנעים מלהשתמש בו איסור צונן ואח"כ ידיחו וישתמש בו היתר, ואין חוששין לפשיעה, ע"כ. כתב משאת בנימין [סימן ל] מותר לשרות בשר בכלי של גוי:

סימן כז

בענין בשר שהוקרש בפריזער ושהה שם ג' ימים

כ"ה תמוז תשי"ט.

מע"כ ידידי תלמידי אהובי הרה"ג מוהר"ר אפרים גרינבלאט שליט"א.

בדבר בשר שהוקרש בפריזער והוקשה כאבן אם נאסר בג' ימים למליחה, כבר ראית דברי האחרונים שפליגי בזה וקשה להכריע בדבר שלא מצינו בדברי רבותינו הראשונים בזה, ובסברא דעת המחמירים תמוה דהא צריך ראייה לאסור באיסור זה שהוא רק חומרת הגאונים ובכמה דברים מקילין בו, עיין בש"ך ס"ק נ"ג וס"ק נ"ז בסימן ס"ט, וכיון שודאי יש סברא גדולה לומר שכיון שקשה כאבן בעת שנקרש לא יועיל כלום לשנות הבשר ולייבש הדם בתוכו, מנא להו לאסור. ומספק שמא אף שקשה כאבן מועיל לייבש ודאי אין לאסור. וכן תמוה מה שיך הממ"ג שהביא בבה"ט סימן ס"ט סק"ח וכן הפמ"ג בש"ד ס"ק ס' מהמ"י בבשר ששרה במים ונקרש והיה שם ג' ימים דאם אין הקרח כמים להחשיבו כבוש נאסר מדין שהה ג' ימים בלא מליחה, דודאי אף שאינו כמים לענין כבוש דכבוש לא שיך אלא בדבר צלול, מ"מ אפשר לא נאסר גם מדין ג' ימים בלא מליחה, דכיון דהבשר הוא קרוש כאבן לא נשתנה כלום מבחלתה. וכי ברור להמ"י שמתייבש הדם בבשר קרוש כאבן שלא הוי לו אף ספק.

ואולי איירי המ"י בלא נקרש כאבן דאז שיך הממ"ג, וכן משמע קצת בהפמ"ג שכתב שם בשם שו"ת בל"י דל"ד לשומן נקרש דסימן ק"ד דמים קרושים יש בהם לחלוחית, הרי דאיירו בלא נקרש כ"כ דבמים הקרושים בפריזער אין בהם שום לחלוחית, ובאופן כזה הוא גם הבשר דלא נקרש כ"כ אבל אם נקרש כאבן אפשר גם לדידהו לא נאסר בדין ג' ימים בלא מליחה, ובכל אופן במחלוקת באיסור דרבנן הרי יש לילך לקולא כמבואר ברמ"א חו"מ סימן כ"ה סעיף ב', אך אולי המחמירים גדולים מהמקילים, מ"מ כיון שמסתבר מהמקילים וליכא ראייה ברורה מהפמ"ג והמ"י שמחמירין גם כה"ג יש להקל, אבל רק בדיעבד דלכתחלה להניח בפריזער כדי שיקרש ליותר מג' ימים יש לאסור אם לא לצורך גדול שכדיעבד דמי.

עח מעשה בטבח שלקח מבית המטבחים בשר קרוש לביתו, ונפשו שם, ועברו ג' ימים, אך ההפשו היה בתוך הג' ימים, ופסק המורה להכשיר, ומותר לבשל, מפני שאחר ההפשו מהקרישה הרי הוא מלוחלח במים של ההפשו, והו"ל כהדחה, ומותר בדיעבד, והסכים גדול אחד לזה אם היה משקה טופח על פני הבשר [הגמ"מ נ"ד אפ"ס]. וכן נראה אם הבשר היה מונח במרתף שקורין לאדאוניע, בין רגבי קרח, באופן שהבשר מלוחלח במים של רגבי הקרח, יש להתיר בהפסד מרובה דזה הוה כהדחה, אבל בלא הפסד מרובה אין להתיר ופשוט הוא דההדחה צריך להיות מכל צד, ואם הודח רק צד אחד אינו כלום:

עמ"א דאם הבשר קרוש ושראו ולא נפשו מקרישתו, דאין השרייה כלום, ואסור לבשלו אחר ג' ימים משחיתתו, דהא השרייה הוא לרכך הבשר, וכשהוא נקרש כאבן, אין השרייה פועלת כלום [פמ"ג נ"ז סק"ג]. והבשר טעם הן, דודאי בזמן החורף שהקרישה בתקופה

מגודל הקור הרי הבשר כאבן, האמנם י"ל להיפך, דכל זמן הקרישה לא יהיה נחשב בזמן הג' ימים מטעם זה עצמו, דכיון שהוא קשה כאבן לא שיך לומר שהדם מתקשה בתוכו, דאז אין פעולת הדם כלום, שהרי בלא"ה הוא קשה כאבן, וראייה לסברא זו שהרי על המת אין מעידין אלא עד ג' ימים, מפני שצורתו משתנית לאחר ג' ימים כמ"ש באהע"ז סימן י"ז (ש"ע ס"ו), ומ"מ כשהיה מונח בקור ונקרש, התירו הרבה גדולים אף לאחר ג' ימים, מטעם זה עצמו דכל זמן שהוא קרוש אינו משתנה [נית שמואל ס"ס סקע"ס], וכבר כתבנו בסעיף ע"ב שדין זה יש לו מקור משם, וכן אנו רואים בחוש שכשהבשר אינו קרוש ומונח איזה ימים, מתקלקל בטעמו וריחו, וכשהוא בקרישותו אפילו ימים הרבה, כשנפשו מקרישותו עומד בטוב טעמו וריחו, והכל הוא מפני שכל זמן קרישותו אינו כדבר מן החי, אלא כאבן בעלמא.